

Състояние на лозарството и винопроизводството в България през 2001 год.

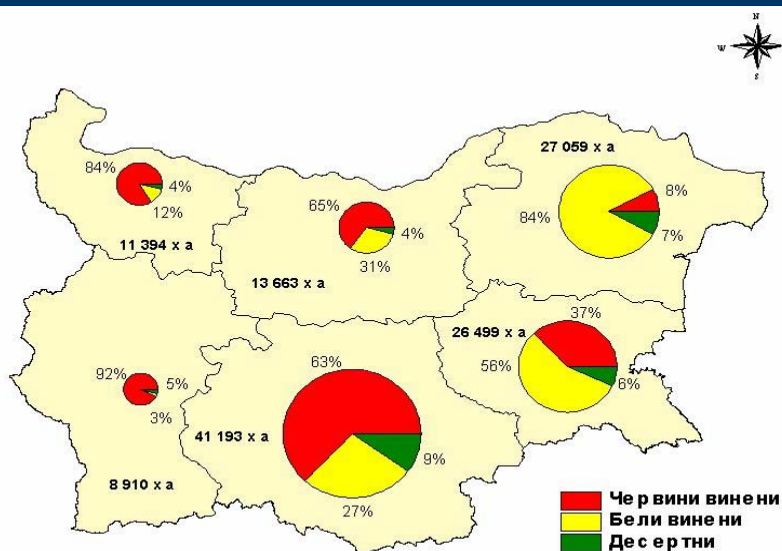
**Площите, заети с лозя през 2001 год. са около 147 хил. хектара.
Производството на грозде достига 433 хил. тона.
Произведени са 1 908 хил. хектолитра вино, от които
749 хил. хектолитра в промишлени условия.**

През стопанската 2000/2001 год. в двата сектора са работили около 24 хил. юридически и физически лица. Произведени са над 433 хил. тона грозде при среден добив 335 кг от декар. Около 379 хил. тона са предназначени за производство на вино, 30 хил. тона - за прясна консумация и 24 хил. тона - за други продукти.

През 2001 год. общата площ, заета с лозови насаждения в България е 146 995 ха, като 87% от нея, или 128 717 ха са плододаващи лозя. Младите, невстъпили още в плододаване лозя са 9 935 ха или 7% от общите площи с лозя, а 8 343 ха са отчетени като нестопанисвани неплододаващи.

Информацията се предоставя в съответствие с териториалното деление на страната на 6 макрорайона (NUTS 2). Районът с най-много площи, заети с лозови насаждения, е Южен централен с 43 361 ха или 30% от всички лозови насаждения, следван от Североизточния и Югоизточния райони, където се намират 57 881 ха лозя, в почти равни пропорции.

Разпределение на плододаващите лозя по райони

Източник: МЗГ, отдел "Агροстатистика" – "Наблюдение на лозята и виното в България – 2001"

Резултати и анализи

Южният централен и Югоизточният район се отличават с най-висок дял на плододаващи лозя - около 95% и 94%. С най-ниски относителни дялове на плододаващи лозя се характеризират Северозападния и Северния централен район - близо 62% и 82%. (табл. 1)

От площите, заети с плододаващи лозя през 2001 год., 1,2% са с тенденция за излизане от периода на плододаване през 2002 год.

Разпределение на площите с лозя по райони (ха) Табл.1

Райони	Обща площ (ха)	От тях плододаващи (ха)	% плододаващи площи
Северозападен	18 409	11 394	61.9%
Северен централен	16 741	13 663	81.6%
Североизточен	29 687	27 059	91.1%
Югозападен	10 603	8 910	84.0%
Южен централен	43 361	41 193	95.0%
Югоизточен	28 194	26 499	94.0%
Общо:	146 995	128 717	87.6%

Източник: МЗГ, отдел "Агростатистика" – "Наблюдение на лозята и виното в България – 2001"

Структура на плододаващите лозя по райони

С проследяване структурата на площите, заети с плододаващи лозя през 2001 год., стана възможна по-добра диференциация на площите, заети със смесени сортове и тяхното отнасяне към съответните категории – червени и бели винени и десертни сортове. Най-висок относителен дял в структурата на плододаващите лозови насаждения заемат червените винени сортове с 50,3%, следвани от белите винени сортове – 42,7% и десертни сортове – 7%.

Разпределение на плододаващите лозя по райони (ха)

Табл. 2

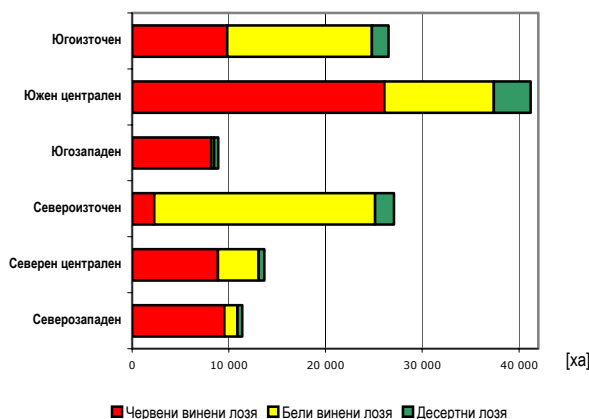
Райони	Червени винени лозя		Бели винени лозя		Десертни лозя		Общо лозя	
	Площи (ха)	%	Площи (ха)	%	Площи (ха)	%	Площи (ха)	%
Северозападен	9 539	83.7%	1 345	11.8%	511	4.5%	11 394	100.0%
Северен централен	8 883	65.0%	4 184	30.6%	596	4.4%	13 663	100.0%
Североизточен	2 281	8.4%	22 853	84.5%	1 925	7.1%	27 059	100.0%
Югозападен	8 170	91.7%	296	3.3%	444	5.0%	8 910	100.0%
Южен централен	26 095	63.3%	11 289	27.4%	3 808	9.2%	41 193	100.0%
Югоизточен	9 824	37.1%	14 960	56.5%	1 715	6.5%	26 499	100.0%
Общо:	64 792	50.3%	54 927	42.7%	8 998	7.0%	128 717	100.0%

Източник: МЗГ, отдел "Агростатистика"-Наблюдение на лозята и виното в България-2001 година"

Наблюдава се запазване на структурата на разпределение на червените и белите винени сортове по райони в сравнение с 2000 год. Във всички райони червените винени сортове преобладават, изключение правят Североизточния и Югоизточния район, където преобладават белите винени сортове, съответно с 84% и 56%. Белите винени сортове на територията на Североизточния район формират около 42% от площите на всички плододаващи бели сортове в страната.

В Югозападния, Северозападния, Северния централен и Южния централен район преобладават червените винени сортове, съответно 92%, 84%, 65% и 63%. Около 40% от площите на плододаващите червени винени сортове са концентрирани в Южния централен район.

Структура на плододаващите лозя по райони (ха)

Източник: МЗГ, отдел "Агростатистика" – "Наблюдение на лозята и виното в България – 2001"

Десертните сортове са разпространени най-широко в районите Южен централен, Североизточен и Югоизточен, съответно с 42%, 21% и 19% от площта на десертните лозя в страната. (табл.2)

Работна ръка

Физически лица обработват 24% от лозовите насаждения (35 хил. ха). Земеделските кооперации стопанисват 66% от площите. Около 10% от общата площ на лозята в България се обработва от търговски дружества, регистрирани по ТЗ и граждански сдружения, регистрирани по ЗЗД.

Югозападният район се отличава с най-голям относителен дял на площи, заети с лозя, обработвани от физически лица – приблизително 91%, следван от Северозападния - 59%, Югоизточния - 18%, Южния централен - 13%, Североизточния - 10% и Северния централен райони - 5%.

В районите Североизточен, Южен централен, Северен централен и Югоизточен, съответно около 84% 81%, 80% и 75% от лозовите насаждения са концентрирани в земеделските кооперации.

През 2001 год. в секторите лозарство и винопроизводство работната ръка наброява около 30 хил. заети, от които 20% са наети на пълно работно време. Около 34% е дялът на неплатената (семейна) работна сила. При сезонно наетата работна ръка се наблюдава най-висок относителен дял на отработените човекодни в прибирането на реколтата – приблизително 51% от общо отработените човекодни.

Производство на грозде

Производството на грозде в страната за 2001 год. е 433 498 тона.

Производството на грозде от лозя е 431 480 тона и се подразделя на винено – 93% и десертно – 7%. Дялът на гроздето от асми представлява 0,5% от общото количество произведено грозде за страната.

Производство на грозде (тона)

Табл. 3

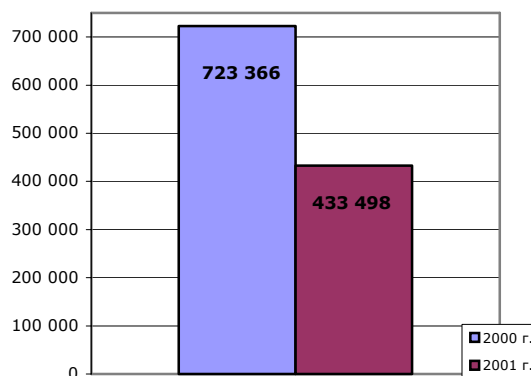
Райони	Грозде от лозя			Грозде от асми	Всичко произведено грозде	
	Винено	Десертно	Общо		Количество	%
Северозападен	38 846	1 882	40 727	354	41 081	9.5%
Северен централен	44 508	1 304	45 812	27	45 838	10.6%
Североизточен	69 532	5 173	74 705	50	74 754	17.2%
Югозападен	36 013	1 770	37 783	1 001	38 784	8.9%
Южен централен	119 574	14 219	133 793	386	134 178	31.0%
Югоизточен	92 525	6 135	98 660	202	98 863	22.8%
Общо:	400 997	30 483	431 480	2 018	433 498	100.0%

Източник: МЗГ, отдел "Агростатистика" – "Наблюдение на лозята и виното в България – 2001"

В сравнение с реколтата 2000 се наблюдава 40% намаление на произведеното грозде.

Най-голямото производство на грозде е в Южния централен, Югоизточния и Североизточния район, където са произведени съответно 31%, 23% и 17% от общо произведеното грозде за 2001 год. Това са районите с най-голям относителен дял на плододаващите площи, които формират приблизително 74% от общо плододаващите площи на страната.

Производство на грозде (тона)

Източник: МЗГ, отдел "Агростатистика" – "Наблюдение на лозята и виното в България – 2001"

Среден добив

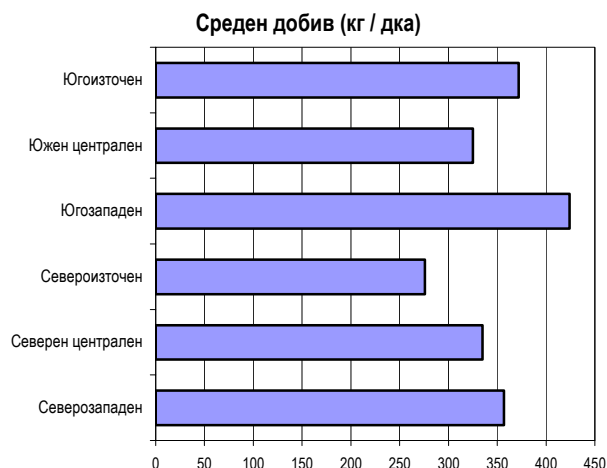
Средният добив от лозя за страната е **335** килограма грозде от декар. При десертните лозя средният добив за реколта 2001 е 339 килограма от декар. С най-висок среден добив тази година, както и предишната, се отличава Югозападният район – 424 кг/дка, следван от Югоизточния – 372 кг/дка. Югозападният район се отличава и с най-висок среден добив при асмите – 25 килограма от асма, при среден добив от асма за страната 14,5 килограма.

Среден добив от лозя

Табл. 4

Райони	Среден добив кг/дка
Северозападен	357
Северен централен	335
Североизточен	276
Югозападен	424
Южен централен	325
Югоизточен	372
Среден добив за страната	335

Източник: МЗГ, отдел "Агостатистика" – "Наблюдение на лозята и виното в

Източник: МЗГ, отдел "Агостатистика" – "Наблюдение на лозята и виното в

Високият добив в Югозападния район може да се обясни с благоприятните климатични условия и сортовата структура в района.

Предпоставка за по-висок среден добив е и ниският относителен дял на площите с изоставени лозя, от които се прибира продукция, спрямо общата площ на плододаващите лозя в района.

Разпределение на произведеното грозде

От общото произведено количество грозде приблизително 25,6% е изкупено от посредници и преработватели, като по-голямата част (59%) е изкупено с предварителни договори. Само около 1% е количеството грозде, декларирано като дадено на преработватели за преработка на ишлеме.

През 2001 год. се запазва съотношението между относителните дялове на количествата грозде, предназначено за преработка и грозде за прясна консумация в сравнение с 2000 год.

Разпределението на произведеното грозде се изразява в три основни направления:

- грозде за прясна консумация;
- грозде, преработено в промишлени условия и грозде;
- преработено в домашни условия.

От 433 498 тона произведено грозде 7% е консумирано в прясно състояние 93% е подложено на преработка, съответно 28% в промишлени условия и 65% в домашни условия.

Разпределение на произведеното грозде

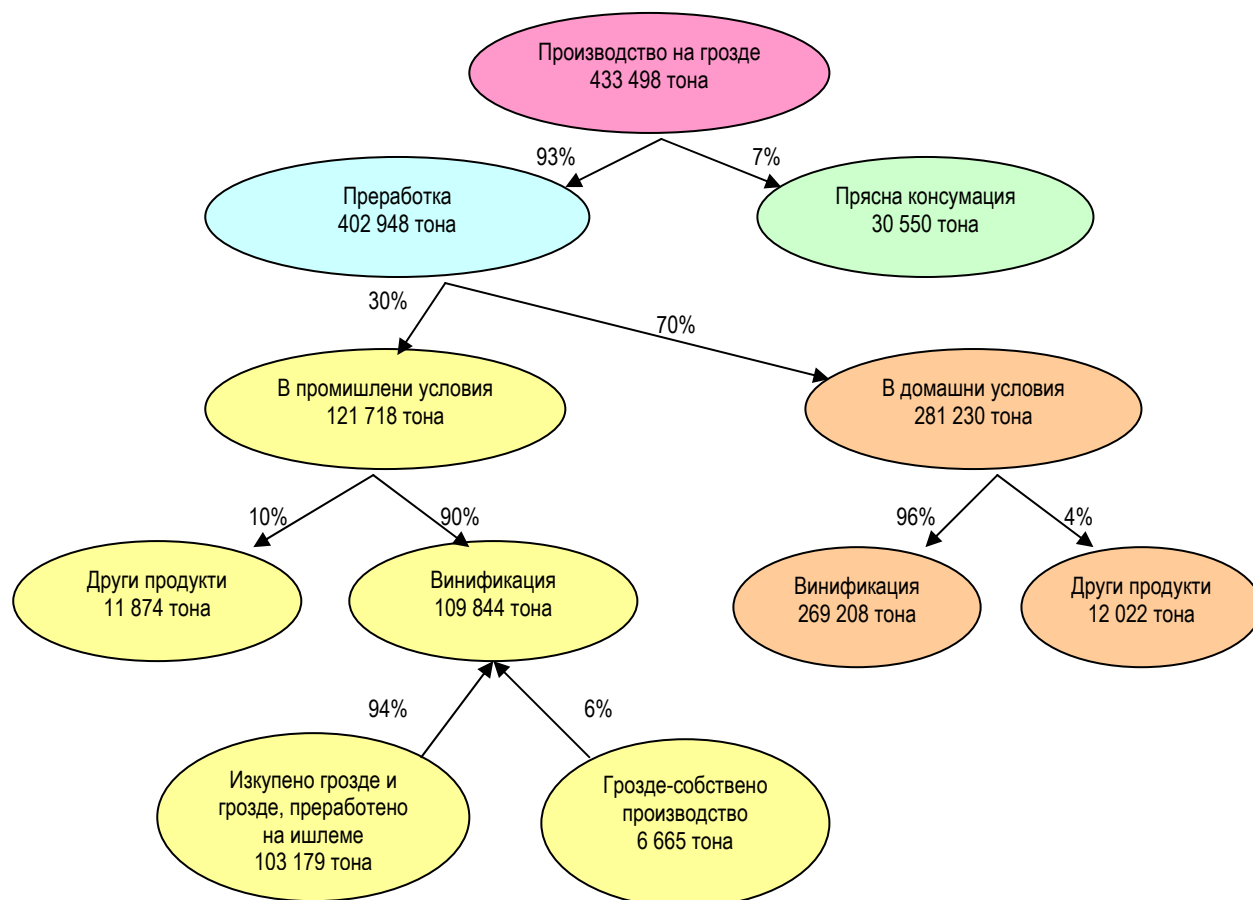
Източник: МЗГ, отдел "Агостатистика" – "Наблюдение на лозята и виното в България – 2001 "

Статистическа тайна

За да се гарантира тайната на индивидуалните данни, събрани от анкетите на регионалните представителства на отдел "Агостатистика" към Министерство на земеделието и горите, някои получени данни не се публикуват и се заместват със "s" в следните случаи:

- Има по-малко от 3 стопанства в разглежданата категория;
- Едно от стопанствата в разглежданата категория обхваща повече от 85% от дейността в тази категория.

Разпределение на произведеното грозде в България реколта`2001

От общото количество преработено грозде 30% е преработено в промишлени условия от регистрирани преработватели на грозде, като 91% от гроздето е изкупено, 3% е гроздето преработено на ишлеме и 6% е собствена суровина. От гроздето, преработено в промишлени условия - 90% са преработени за вино и 10% са преработени за други продукти. (табл.5)

70% от гроздето за преработка е преработено в извън промишлени условия, като 96% е вложено в производството на вино и 4% - в производството на други продукти. Преработката на част от това количество грозде, приблизително 253 хил. тона, е извършена от лица, които не са лозарски стопанства и не са регистрирани като преработватели на грозде.

Общо за България, от количеството преработено грозде 65% е вложено в производството на червени вина, 25% - в бели вина, 4% - във вина розе и 6% е преработено за други продукти.

Грозде, преработено в промишлени условия (тона)				Табл. 5
Предназначение на гроздето	Грозде, произведено в предприятието	Закупено грозде	Грозде, преработено на ишлеме	Общо преработено грозде
За червени вина	4 341	61 200	2 532	68 073
За бели вина	1 684	38 149	1 254	41 087
За вина розе	640	44	0	684
За други продукти	75	11 567	232	11 874
Общо:	6 740	110 960	4 018	121 718

Източник: МЗГ, отдел "Агостатистика" – "Наблюдение на лозята и виното в България – 2001"

Винопроизводство

През 2001 год. са произведени 1 908 276 хектолитра вино.

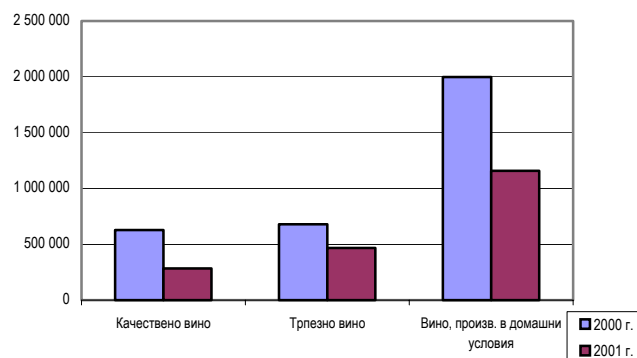
В сравнение с 2000 год. се наблюдава намаление на производството на вино близо с 42%, което съответства на намаленото производство на грозде, като се запазва съотношението между виното, произведено в промишлени условия и виното, произведено в домашни условия. Виното, произведено в домашни условия е 1 159 320 хл или 61% от общия обем. В промишлени условия са произведени 748 956 хл вино реколта 2001. Трапезните вина заемат 24%, а качествените - 15%. (табл. 9)

Югоизточният район се отличава като основен производител на вино, произведено в промишлени условия. Регистрираните предприятия винопроизводители в района са произвели 46% от общото количество промишлено вино за страната, съответно 45% от качествените и 47% от трапезните вина.

В Северния централен район е произведено 19% от общото количество промишлено вино, следван от Южния централен с 16%. Производството на качествени вина в Южния централен представлява 25% от общото производство на качествени вина и по този показател районът се нарежда на второ място след Югоизточния район.

На Североизточния район се падат 12% от общото производство, съответно 11% от качествените и 13% от трапезните вина за страната. Едва 6% от общото количество промишлено вино са произведени в Югозападния и Северозападния райони. (табл.6)

Производство на вино реколти 2000 и 2001 (хл)

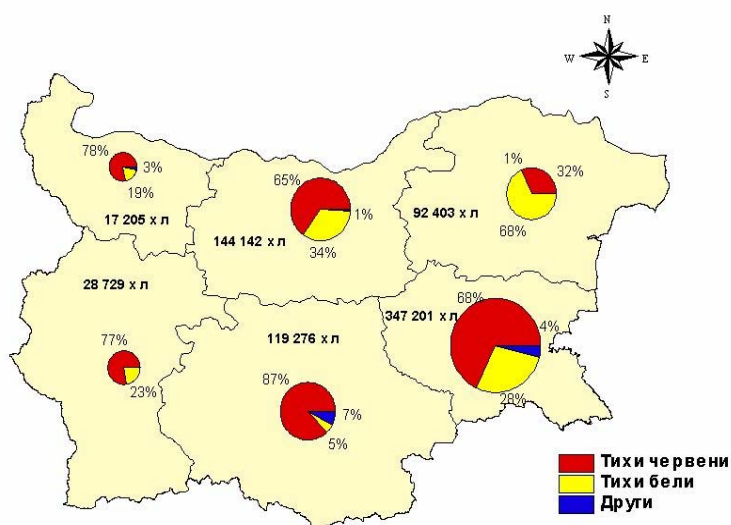

Източник: МЗГ, отдел "Агростатистика" – "Наблюдение на лозята и виното в България – 2001"

Южният централен и Североизточният район са осигурили грозде за производството на повече от половината от общото произведено вино за домашна консумация.

На тези два района се дължи и производството на приблизително 48% от общото произведено грозде реколта 2001.

Промислено производство по видове вина

Източник: МЗГ, отдел "Агростатистика" – "Наблюдение на лозята и виното в България – 2001"

Преобладава производството на червени тихи вина. От вината, произведени в домашни условия приблизително 74% са тихи червени, около 26% са тихи бели, делът на други вина е незначителен. От общото производство на промишлени вина около 67% са червени тихи вина и 30% е делът на белите тихи вина. (табл.7)

Във всички райони преобладава производството на тихи червени вина, като изключение прави само Североизточният район, където 68% от общо произведените промишлени вина са тихи бели.

Южният централен район се специализира в производството на тихи червени вина. От общо произведените промишлени вина в района, делът на червените тихи е 87%, на белите тихи е 5% и на другите вина е 7%.

Производство на промишлено вино реколта 2001 (хектолитри)

Табл.6

Райони	Качествени вина		Трапезни вина		Общо промишлени вина	
	Количество (хл)	%	Количество (хл)	%	Количество (хл)	%
Северозападен	8 720	3%	8 485	2%	17 205	2%
Северен централен	36 514	13%	107 628	23%	144 142	19%
Североизточен	31 228	11%	61 175	13%	92 403	12%
Югозападен	9 045	3%	19 684	4%	28 729	4%
Южен централен	69 669	25%	49 607	11%	119 276	16%
Югоизточен	127 584	45%	219 617	47%	347 201	46%
Общо:	282 760	100%	466 196	100%	748 956	100%

Източник: МЗГ, отдел "Агостатистика" – "Наблюдение на лозята и виното в България – 2001"

97% от виното, произведено в промишлени условия е предназначено за продажба и 3% е вино, произведено на ишлеме за други лица. Анкетираните са заявили, че почти цялото количество вино, произведено в домашни условия е за собствена консумация. (табл.10)

Промислено производство по видове вина (хектолитри) Табл.7

Видове вина	Качествени вина		Трапезни вина		Общо вина	
	Количество (хл)	%	Количество (хл)	%	Количество (хл)	%
Червени тихи	170 074	60%	328 452	70%	498 526	67%
Бели тихи	88 604	31%	137 149	29%	225 753	30%
Розе	1 824	1%	268	0%	2 092	0%
Шумящи пенливи	3 610	1%	0	0%	3 610	0%
Специални	18 648	7%	327	0%	18 975	3%
Общо:	282 760	100%	466 196	100%	748 956	100%

Източник: МЗГ, отдел "Агостатистика" – "Наблюдение на лозята и виното в България – 2001"

Към края на 2001 год. около 67% от произведеното вино реколта 2001 се отчита като стоков запас, приблизително 13% е изнесено, останалото количество е изтъргувано на вътрешния пазар и изконсумирано от производителите. 90% от износа на вино е реализиран от Северния централен и Югоизточния райони.

Производство на други продукти от грозде

Производство на други продукти от грозде

Табл.8

Райони	Мъст (хл)	Ракия (хл)	Друг алкохол (хл)	Други напитки (хл)	Други продукти (кг)
Северозападен	0	6 788	0	740	66 983
Северен централен	0	19 078	1 542	0	179 289
Североизточен	200	37 881	817	347	51 638
Югозападен	448	22 289	0	0	0
Южен централен	122	122 710	3 850	4 282	77 287
Югоизточен	1 228	55 571	59 417	7	5 372
Общо:	1 998	264 317	65 626	5 376	380 569
В т.ч. промишлено производство	1 775	77 973	62 789	0	43 065

Източник: МЗГ, отдел "Агостатистика" – "Наблюдение на лозята и виното в България – 2001"

Основните производители на гроздова ракия са Южният централен и Югоизточният район, където са произведени съответно 52% и 39% от ракията, произведена в промишлени условия.

Производството на мъст и други алкохоли се извършва основно в промишлени условия, докато производството на други напитки от грозде се извършва изключително в домашни условия. Основният производител на мъст и други алкохоли е Югоизточният район.

През 2001 год. са произведени общо 337 316 хектолитра гроздова мъст, ракия, друг алкохол и други напитки и 380 569 кг други продукти от грозде. Южният централен и Североизточният район са осигурили грозде за производството на приблизително 63% от гроздовата ракия, произведена в домашни условия.

Цел на наблюдението: да се установят основните характеристики в лозарството, производството на вино и други продукти от грозде, реализацията на готовата продукция и работната ръка в сектора през 2001 год.

Метод на наблюдението: формирането на извадката е базирано на три източника:

- ♦ На основа на наблюдението за заетостта и използването на площите (БАНСИК'2001) е направена териториална извадка от 1565 точки, заети с различни категории лозя. Анкетирани са 969 действащи стопанства, които обработват земята в тези точки.
- ♦ Списък на лозарски стопанства, регистрирани в Националната лозаро-винарска камара.
- ♦ Изчерпателен списък на предприятия, преработващи грозде за вино, изготвен със съдействието на Изпълнителната агенция по лозата и виното.

Въпросник: състои се от четири страници, разделен на три основни части. Първата част включва административна информация за анкетирания субект, втората част засяга лозарството, като са включени въпроси, осигуряващи информация за площите с лозя, брой на асми, производството на грозде от лозя и асми и използване на произведеното грозде. Третата част се отнася за винопроизводството.

Начин на провеждане: Анкетата е проведена от отдел "Агростатистика" към МЗГ през месец април 2002 год. чрез интервю, осъществено от анкетьори, които на място са анкетирали ръководителите на съответните лозарски стопанства и преработвателни предприятия.

Разпределение на административните области на шест макрорайона (NUTS 2): **Северозападен** – Видин, Враца, Монтана; **Северен централен** – Велико Търново, Габрово, Ловеч, Плевен, Русе; **Североизточен** – Варна, Добрич, Разград, Силистра, Търговище, Шумен; **Югозападен** – Благоевград, Кюстендил, Перник, София-град, София-област; **Южен централен** – Кърджали, Пазарджик, Пловдив, Смолян, Стара Загора, Хасково; **Югоизточен** – Бургас, Сливен, Ямбол.

Допълнителна информация

Общо производство на вино - реколта 2001(хектолитри)

Табл.9

Райони	Промишлено производство на вино				Вина, произведени в домашни условия		Общо	
	Качествени вина		Трапезни вина					
	Количество (хл)	%	Количество (хл)	%	Количество (хл)	%	Количество (хл)	%
Северозападен	8 720	5%	8 485	5%	161 379	90%	178 584	100%
Северен централен	36 514	13%	107 628	38%	137 178	49%	281 320	100%
Североизточен	31 228	10%	61 175	19%	225 853	71%	318 256	100%
Югозападен	9 045	6%	19 684	13%	117 517	80%	146 246	100%
Южен централен	69 669	14%	49 607	10%	378 542	76%	497 818	100%
Югоизточен	127 584	26%	219 617	45%	138 851	29%	486 052	100%
Общо:	282 760	15%	466 196	24%	1 159 320	61%	1 908 276	100%

Източник: МЗГ, отдел "Агростатистика" – "Наблюдение на лозята и виното в България – 2001"

Разпределение на продуктите, произведени от грозде - реколта 2001

Табл.10

Предназначение	Качествени вина (хл)	Трапезни вина (хл)	Домашни вина (хл)	Мъст (хл)	Ракия (хл)	Друг алкохол (хл)	Други напитки (хл)	Други продукти (кг)
За собствена консумация	59	52	1 140 957	223	185 350	2 837	5 376	340 504
Дадено като рента или прашане в натура	188	179	1 947	0	56	0	0	0
Произведено като ишлеме за други лица	9 330	16 435	0	1 215	1 005	5	0	0
За продажба	273 183	449 530	16 415	560	77 906	62 784	0	40 065
Общо:	282 760	466 196	1 159 319	1 998	264 317	65 626	5 376	380 569

Източник: МЗГ, отдел "Агростатистика" – "Наблюдение на лозята и виното в България – 2001"

Резултатите от провежданите от отдел "Агростатистика" към МЗГ анкети са един от основните източници на информация при определяне на селскостопанската политика на страната. Тези данни ще бъдат използвани при преговорите с ЕС по глава "Земеделие" в съответните сектори и ще служат при определяне на праговете за производство на земеделски продукти в България.

Публикацията е приключена редакционно на 30. 09. 2002 год.

Отговорник на публикацията: Нели Георгиева

Редакция: МЗГ, отдел "Агростатистика", в сътрудничество с Ландсис

Композиция и печат: МЗГ, отдел "Агростатистика"

За повече информация : МЗГ, отдел "Агростатистика"

тел./факс: 980 82 94 ; E-mail : agrostat@mzgar.government.bg

интернет страница на МЗГ: www.mzgar.government.bg

Публикацията е изготвена в резултат на проведена анкета в рамките на програма ФАР БГ 0006.05